

VLAAMSE ADVIESCOMMISSIE VOOR VOLKSRAADPLEGINGEN

ADVIES VAV/2023/9

In haar vergadering van 15 september 2023 om 10u00 heeft de Vlaamse Adviescommissie voor Volksraadplegingen, samengesteld uit:

Kaat Leus (voorzitter), Stef Keunen, Karen Deckers en Wouter Van Dooren (effectieve leden), Sofie Hennau, Edwin Lefebre en Thomas Van Langenhove (vervangende leden)

beraadslaagd over de hiernavolgende vragen die door de heer Freddy Massart bij e-mail van 12 augustus 2023 werden voorgelegd:

- 1) Bij welke instantie kan hier tegen beroep aangetekend worden?
- 2) Is de gemeente niet verplicht om ons een kans te geven dit alsnog te verhelpen? Is deze werkwijze niet tegen de geest van het decreet?
- 3) Mogen wij niet per direct inzage krijgen in de geweigerde handtekeningen?
- 4) Het college heeft hierdoor zoveel tijd laten verloren gaan dat wij alsnog geen eerlijke kans krijgen om de gemeenteraad van augustus te halen. Kan een extra gemeenteraad nog een oplossing zijn?
- 5) Kunnen wij via een kortgeding die handtekeningen inzien?

ADVIES VAN DE VLAAMSE ADVIESCOMMISSIE VOOR VOLKSRAADPLEGINGEN

1. Vraag en situering

Op 29 juni 2023 ontving het gemeentebestuur van Zele een verzoekschrift voor de organisatie van een volksraadpleging over het nieuw ingevoerde circulatieplan. De Vlaamse Adviescommissie voor Volksraadplegingen gaf aan de indieners van dit verzoekschrift reeds eerder een advies in haar zitting van 24 mei 2023 (advies VAV/2023/4), en verstrekke ook al een advies aan het gemeentebestuur van Zele in haar zitting van 18 augustus 2023 (advies VAV/2023/8)

Door de indieners van het verzoekschrift, waaronder ook dhr. Massart, werden meer dan 4000 handtekeningen ingediend bij het lokaal bestuur van Zele. De heer Massart stelt dat hij op informele wijze van het schepencollege vernomen heeft dat er een 1500-tal handtekeningen (ca. 36%) geweigerd werden. Overigens merkt dhr. Massart ook op dat de initiatiefnemers geen inzage zouden krijgen in de geweigerde handtekeningen en zij ook niet de mogelijkheid zouden krijgen om eventuele afwijkende handtekeningen alsnog bij te sturen.

2. Beoordeling van de adviesvragen door de VAV

1) *Bij welke instantie kan hier tegen beroep aangetekend worden?*

Tegen de beslissingen van de gemeenteraad en het college van burgemeester en schepenen inzake de toelaatbaarheid van het verzoek tot organisatie van een volksraadpleging kan een klacht worden ingediend bij de toezichthoudende overheid of een beroep worden ingesteld bij de Raad van State, afdeling Bestuursrechtspraak. De Commissie verwijst hiervoor ook naar [advies VAV/2022/3](#) van 28 oktober 2022 waarin de beroepsmogelijkheden zijn toegelicht.

2) *Is de gemeente niet verplicht om ons een kans te geven dit alsnog te verhelpen? Is deze werkwijze niet tegen de geest van het decreet?*

In het verleden werd door de Vlaamse Adviescommissie voor Volksraadplegingen reeds volgend standpunt ingenomen hieromtrent (advies [VAV/2017/2](#)):

“Het college beschikt over de onderzoeksbevoegdheid op basis van artikel 208 van het gemeentedecreet. Het gemeentebestuur kan gebruik maken van het Belpicsysteem om de authenticiteit van een geplaatste handtekening na te gaan. Een vastgesteld verschil tussen de geplaatste handtekening en de gekende handtekening volstaat voor de commissie niet om een handtekening te schrappen. Wanneer er twijfel is, adviseert de commissie om de twijfelgevallen op te lijsten en deze aan de initiatiefnemer te bezorgen. Twijfelgevallen kunnen zijn:

- *geplaatste handtekeningen die niet gelijk zijn op de gekende handtekeningen opgenomen in het Belpicsysteem;*
- *een vermoeden dat handtekeningen werden geplaatst op grond van een vermeende (impliciete) volmacht (bvb. een vader/moeder tekent voor het ganse gezin).*

Bij gemotiveerde twijfel kan er een controletoeets gebeuren. De commissie stelt voor dat het bestuur aan de initiatiefnemer de opdracht geeft opnieuw langs te gaan bij betrokkene en de betrokkene erop wijst dat de handtekening in overeenstemming moet zijn met de handtekening op de identiteitskaart. Concreet zal de initiatiefnemer terug een blanco-formulier moeten gebruiken voor het verzamelen van deze gecorrigeerde handtekeningen (en de overige gegevens: naam enz).

In geen geval mag deze controletoeets resulteren in een aanvulling van de ingediende petitieijst. Er mogen bijgevolg geen extra personen tekenen: zie advies VAV/2009/4 (vraag 11). Het gaat louter om de verbetering van een ontoereikende handtekening.

Wanneer de aanvraag wordt verworpen door het schepencollege getuigt het van zorgvuldig bestuur dat het schepencollege zijn beslissing schriftelijk meedeelt aan de initiatiefnemers zodat zij eventueel een beroep kunnen doen op het algemeen bestuurlijk toezicht.”

De Commissie kan voorgaand standpunt op heden nog steeds ondersteunen en acht het nog steeds aangewezen dat door het bestuur aan de initiatiefnemers de opdracht gegeven wordt om afwijkende handtekeningen in overeenstemming te brengen met de handtekening op de identiteitskaart. Het dient te worden opgemerkt dat de noodzaak en wenselijkheid van een dergelijke verzameling van gecorrigeerde handtekeningen steeds geval per geval zal moeten worden beoordeeld en dit steeds in het licht van de bredere context, de redelijkheid, de zorgvuldigheid, motivering, etc. Dit betreft aldus casuïstiek.

3) Mogen wij niet per direct inzage krijgen in de geweigerde handtekeningen?

Wat het inzagerecht van de initiatiefnemers betreft, kan de commissie verwijzen naar de eerdere [Beslissing OVB/2017/76](#) van de Beroepsinstantie inzake Openbaarheid van Bestuur. In deze beslissing werd door de Beroepsinstantie als volgt besloten:

“Overwegende dat beroeper, als indiener van het verzoekschrift tot het organiseren van een gemeentelijke volksraadpleging, reeds beschikt over de ingediende petitieijsten; dat het besluit van het college van burgemeester en schepenen van 22 februari 2017 houdende ‘interne zaken – bepalen standpunt naar aanleiding van het verzoekschrift tot het organiseren van een gemeentelijke volksraadpleging’ diezelfde dag per mail aan beroeper werd bezorgd; dat in dit besluit een opsomming is opgenomen van de 447 inwoners van wie de handtekening voorlopig nog niet in aanmerking komt als geldige handtekening op de petitieijst;

Overwegende dat de beroepsinstantie van oordeel is dat wanneer de oorspronkelijk ingediende petitielijsten worden samengelegd met de lijst van ongeldig verklaarde handtekeningen, dit samen de door beroeper gevraagde petitielijsten met aanduiding in fluostift van de ongeldige handtekeningen zijn; dat aangezien beroeper eigenlijk reeds over deze informatie beschikt, de beroepsinstantie geen reden ziet waarom het gevraagde bestuursdocument niet aan beroeper openbaar mag worden gemaakt;”

In diezelfde beslissing oordeelde de Beroepsinstantie dat de openbaarmaking van de specimen van de handtekeningen uit het Belpicsysteem niet kan worden toegestaan:

“Overwegende dat de beroepsinstantie daarom van oordeel is dat, in toepassing van artikel 13, 2° van het openbaarheidsdecreet, de openbaarmaking van de specimen van de handtekeningen uit het Belpicsysteem niet kan worden toegestaan;”

Het is de commissie niet bekend of de Beroepsinstantie dit standpunt nog steeds ondersteunt. Wanneer er tussen de initiatiefnemers en het lokaal bestuur van Zele geschillen zouden rijzen omtrent openbaarheid van bestuur, dan zal het, na beroep, in eerste instantie de Beroepsinstantie toekomen om hierover te oordelen en, na uitputting van de beroep, de rechter. Het komt de Vlaamse Adviescommissie voor Volksraadplegingen niet toe hierover te oordelen.

- 4) *Het college heeft hierdoor zoveel tijd laten verloren gaan dat wij alsnog geen eerlijke kans krijgen om de gemeenteraad van augustus te halen. Kan een extra gemeenteraad nog een oplossing zijn?*

Het bijeenroepen van de gemeenteraad wordt geregeld in artikel 19 van het decreet over het lokaal bestuur, voor zover dit de bijeenroeping door de voorzitter van de gemeenteraad betreft, of de bijeenroeping op verzoek van een derde van de zittinghebbende leden.

Artikel 304 van bovenvermeld decreet regelt de inspraak van burgers. Overeenkomstig artikel 28 van de Grondwet, heeft iedereen het recht verzoekschriften in te dienen bij de organen van de gemeente en bij de organen van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn.

U kan de gemeenteraad niet dwingen tot een extra zitting. U kan wel een verzoekschrift richten aan de gemeenteraad en/of het college van burgemeester en schepenen. De adviescommissie verwijst hierbij naar de bepalingen uit het [huishoudelijk reglement van de gemeenteraad van Zele](#), meer bepaald de artikelen 37 tot en met 40.

5) *Kunnen wij via een kortgeding die handtekeningen inzien?*

De adviescommissie kan u niet adviseren inzake gerechtelijke gedingen ten aanzien van lokale besturen. De adviescommissie kan ook geen uitspraken doen over de opportuniteit of slaagkansen van een dergelijke procedure.

DIT ADVIES WERD UITGEBRACHT MET EENPARIGHEID VAN STEMMEN.

Kaat Leus
(Signature)

Digitaal ondertekend
door Kaat Leus
(Signature)
Datum: 2023.09.26
21:29:30 +02'00'

De voorzitter
Kaat LEUS